

De andere blik

“Wij maken het dagelijks leven voor cliënt en mantelzorger een stuk eenvoudiger”

Hoe comfortabel het verblijf in een verzorgings- of verpleeghuis ook mag zijn, ouderen wonen het liefst zo lang mogelijk thuis. Maar door ziekte kan dat soms niet meer. Voor hen bedacht Cicero Zorggroep in Zuid-Limburg een alternatief: een korte opname met intensieve zorg voor de cliënt en een ‘opleiding’ met praktische adviezen voor de mantelzorger. Kina Koster, bestuursvoorzitter van de Cicero Zorggroep, verwacht dat na deze interventie één op de drie cliënten weer naar huis kan.

Tekst Robert van der Broek

Beeld Rogier Chang

“Op vijftien locaties in Zuid-Limburg bieden wij huisvesting aan mensen die intensieve verpleegzorg nodig hebben. We bekommeren ons ook om mensen die om andere redenen niet meer thuis kunnen wonen. Dat doen we met ruim tweeduizend medewerkers en bijna achthonderd vrijwilligers. Bij de Cicero Zorggroep zijn we heel goed in staat ons lerend vermogen te versterken. Ik heb lang gedacht dat iedereen die bij ons woont, niet zonder onze zorg kan. Dat bleek een misvatting. Vorig jaar vroeg ik tijdens een personeelsbijeenkomst: hebben jullie cliënten die met een klein beetje hulp ook gewoon thuis zouden kunnen wonen? Tot mijn verbazing gingen bijna alle handen omhoog. De meeste van onze medewerkers hebben al vele jaren ervaring en toch waren ze zo eerlijk om toe te geven dat ze weliswaar nodig zijn, maar niet onmisbaar. Dat was een *eyeopener*. We hebben toen een plan ontwikkeld om zieke ouderen, dementerenden in het bijzonder, in staat te stellen om langer thuis te blijven wonen. Dat gaan we doen met *Ouderenzorg 8.0*, een strategie waarmee we ook in de toekomst goede en veilige persoonsvolgende zorg willen bieden.”

Onbegrepen gedrag

“Het idee achter *Ouderenzorg 8.0* is dat ouderen een paar weken of maanden worden opgenomen en dan een traject doorlopen. Ze krijgen gezonde voeding en vochtinname, de juiste medicatie, leuke uitjes, dagbesteding

en faciliteiten voor een rustige en veilige omgeving. Het is de bedoeling dat zij de aandacht krijgen die ze op dat moment nodig hebben om tot rust te komen. Tijdens de ‘opleiding’ krijgt de mantelzorger uitleg over hoe dementie zich manifesteert en hoe hij daarmee kan omgaan, wat de behoeften zijn van zijn naaste, welke signalen hij zich moet aantrekken en welke hij moet negeren. Dementie gaat gepaard met onbegrepen gedrag. Ik geloof dat wij een hoop ellende kunnen voorkomen als we al vroegtijdig interventie aanbieden. Juist dan heeft de cliënt vaak nog lucide momenten waarop hij beseft dat hij zijn verstand kwijtraakt. Dat uit zich in boosheid, weglopen, dingen verstoppen, wantrouwen. Iemand is gewoon niet meer zichzelf. Wij geven belangrijke tips om met dat onbegrepen gedrag om te gaan.”

Overprikkeling

“Onze strategie maakt het dagelijks leven voor de cliënt en zijn mantelzorger een stuk eenvoudiger, of dat nu thuis is of in het verpleeghuis. Veilig en langdurig duurzaam thuis wonen kan alleen als er mantelzorg in de buurt is, dat de mantelzorger op gezette tijden ontlast wordt én dat die weet hoe hij met zijn naaste moet omgaan. Sommige veranderingen zijn makkelijk door te voeren. Mensen met dementie zijn gevoelig voor overprikkeling. Wat kun je doen om dat te voorkomen? Zet bijvoorbeeld die tv eens uit. Al die talkshows zijn erg druk. En waarom moet de radio altijd aanstaan? Een neuroloog vergeleek die overprikkeling met wandelen aan zee. ▶

Kina Koster (Valkenburg, 1959) studeerde rechten. Zij was onder meer directeur van Phoenix-Zuid Nederland en van stichting Zorg aan Zet. Sinds 2006 is zij voorzitter van de Raad van Bestuur van de stichting Cicero Zorggroep.

“Dementie gaat gepaard met onbegrepen gedrag. Ik geloof dat wij een hoop ellende kunnen voorkomen als we al vroegtijdig interventie aanbieden”

“Ik weet dat onze medewerkers kwaliteit leveren, dat hoeft ik niet te controleren, ik ben daar elke dag getuige van”

Al die geluiden maken voortdurend voetstapjes in je hersenen. Die spoelen wel weer weg, zoals water over zand, maar nooit helemaal. We geven ook aanwijzingen voor de leefruimte. Staan er meubelen in de weg? Is de tafel vrij? Kunnen we een comfortabele stoel neerzetten met een looproute naar de keuken of het toilet? Dat geeft niet alleen rust, maar zorgt er ook voor dat cliënten niet hun tenen stoten. Dementie verstoort de pijnprikkel. Het komt voor dat mensen zich verwonden zonder dat ze dat doorhebben. Al dat soort details zijn belangrijk, maar je moet ze wel kennen en er iets mee doen.”

Risico nemen

“Een voorzichtige verwachting is dat wij één op de drie mensen weer thuis kunnen laten wonen. We zoeken nog een goede manier om de interventie te bekostigen. Dat is lastig, want thuiswonende ouderen vallen deels onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), deels onder de Zorgverzekeringswet (Zvw) en soms onder de Wet langdurige zorg (Wlz). Toch vind ik dat wie wil innoveren, moet durven investeren. Dat risico nemen wij. Ik zie dit initiatief als een reis die we samen aangaan en waarvan we nog niet weten waar we uitkomen. Als de situatie erom vraagt, moet je kunnen afwijken van de norm. Wij hadden een thuiswonende dame die leed aan kanker. Zij ging twintig keer per nacht naar de wc om te plassen. Haar mantelzorgster kon het niet meer opbrengen om voor haar te zorgen. Wij hebben toen gezegd: breng haar naar ons, dan doen wij de nachtzorg en kom je bij ons ontbijten. Overdag krijgt mevrouw thuiszorg en 's avonds breng je haar weer naar ons. Deze casus leverde een hoop gedoe op met de betaling. Immers, ‘mevrouw zat voor bepaalde tijd intramuraal’, terwijl ze in feite alleen bij ons sliep. Daardoor kreeg de thuiszorg niet meer betaald!”

Waardigheid en trots

“De Cicero Zorggroep heeft vanaf 2015 deelgenomen aan het programma ‘Thuis in het Verpleeghuis: Waardigheid en Trots’. Dit programma werd ingevoerd om zorgcentra te helpen bij het verbeteren van de verpleeghuiszorg. Toenmalig staatssecretaris Van Rijn kwam ons bezoeken en draaide mee met de ochtenddienst van 7.00 uur. Dat vond ik sterk van hem. Eigenlijk zouden meer mensen die het beleid bepalen dat moeten doen, gewoon eens meedraaien. Kun je met eigen ogen zien hoe hard er in de ouderenzorg wordt gewerkt. Ik heb daar een heilig ontzag voor. Ik wéét dat onze medewerkers kwaliteit leveren. Dat hoeft ik niet te controleren, ik ben daar elke dag getuige van. Daarom heb ik een tweeledig gevoel bij het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. Die standaard komt voort uit de wens om de verpleeghuiszorg te verbeteren. Dat juich ik toe. Maar in het Regeerakkoord van 2018 is 2,1 miljard euro beschikbaar gesteld om de verpleeghuiszorg te verbeteren. Voorwaarde is dat het geld besteed wordt zoals binnen het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg is afgesproken, namelijk 80 procent handjes aan het bed. En juist bij die norm voor personeelsbezetting begint het te wringen. Want wij *willen* wel voldoen aan de vereisten, maar de mensen moeten er dan wel *zijn*. Zo worden we geacht in de ene zorgsituatie één medewerker op acht cliënten te werk te stellen en in een andere zorgsituatie vier op acht cliënten. Ik denk dan: overheid, laat los dat wantrouwen. Geef zorginstanties de ruimte om hun dienstverlening naar eigen inzicht te verbeteren. Wat mij plezier doet, is dat de doelstellingen van Waardigheid en Trots nagenoeg dezelfde zijn als die we met onze strategie nastreven. Die doelstellingen zijn: zorgen voor voldoende, gemotiveerde en deskundige zorgverleners en leren, verbeteren en innoveren. Precies wat wij doen: blijven ontwikkelen. Zo houden we de kwaliteit van de ouderenzorg hoog.” ●